

Tone
Peršak

Novela o junaku Albertu

Albertu Frankoviču je usoda pokazala neprijazno plat svojega obraza že ob rojstvu. Rodil se je 29. februarja leta 1924, torej na tisti čudni odvečni dan, ki se pojavi v koledarju samo vsaka štiri leta. Imel pa je tudi nenavadno strogega, morda bi celo lahko rekli zadržtega očeta. Po svoji nepriljudnosti sloveči gimnazijski profesor Jožef Frankovič je bil menda še najbolj trd ravno s svojimi naj-

bližjimi. In tako tudi svojemu prvorojenemu sinu, rojenemu 29. februarja, ni dovolil praznovati rojstnega dne vsako leto, temveč samo vsako prestopno leto, ko se je dejansko pisal tudi nesrečni 29. februar. Vendar nikakor ne smemo misliti, da je strogi profesor to počel iz zlobe. Nasprotno! Prepričan je bil, da ravna popolnoma pravilno, kajti bil je načelen človek, ki mu je bila krivičnost bolj tuja od česarkoli na svetu, toda nekatera njegova načela so bila vsaj čudna, če že ne docela nerazumljiva. Ne bi pa bilo prav, če bi dvomili o njegovi ljubezni do zakonske družice in zlasti do otrok, ki jih je bilo v družini troje. Profesor Jožef Frankovič je storil za svojo družino vse, kar mora storiti mož, ki se zaveda svoje odgovornosti do najbližjih, in nemalokrat je pravzaprav storil še več. Delal je tako rekoč noč in dan. Podnevi je poučeval fiziko in še kemijo in tako cela desetletja opravljal delo dveh profesorjev, da je tako zaslužil nekaj več. Ponoči je pisal in zlasti prevajal članke za poljudne revije in časnike, kar mu je vsak mesec prineslo še manjši dodatek, s katerim je lahko tu in tam privoščil družini tudi kak priboljšek ali celo izlet. Kot rečeno pa je bil profesor Jožef Frankovič človek načel. Teh njegovih načel sicer marsikdo ni razumel, saj je po eni strani prepovedal svojim otrokom marsikaj, kar se je zdelo vsem drugim ljudem popolnoma normalno, po drugi strani pa jim je dopuščal in dovoljeval stvari, ob misli na katere se še najpopustljivejšim staršem ježijo lasje. Eno takšnih njegovih načel je bilo tudi stališče, da sme in more človek proslavljati rojstni dan samo na tisti datum, ko je bil zares rojen. To pa je pomenilo, da je smel naš Albert praznovati rojstni dan samo vsaka štiri leta, čeprav je bil seveda tudi on vsako leto za leto dni starejši.

Ta omejitvev praznovanj rojstnega dne pa ni bila edino, ob čemer je nadobudni Albert spoznaval in čutil nepremakljivost norm, ki mu jih je določal strogi oče. Zanj je bila hora legalis vedno že eno uro prej kot za vse druge učence in kasneje dijake v mestu. Poleg tega mu je oče v želji, da privzgoji sinu delovne navade, predpisal obvezne učne ure, ki se jih je moral držati tudi tedaj, kadar zaradi bolezni ni mogel v šolo. Pet let star se je moral naučiti in navaditi sam postiljati svojo posteljo, s sedmimi leti se je moral naučiti plavati.

Po drugi strani pa mu strogi oče nikoli ni predpisoval, s kom sme ali ne sme prijateljovati v prostem času, pa čeprav so mu celo kolegi na gimnaziji svetovali, naj to stori, ker da se njegov najstarejši preveč rad druží s pobalini iz družin, katerih družinski očetje so bili znani kot prekucuhi, nekateri pa celo kar kot komunisti. In res je moral Albert že kot desetletnik pričati na »Kindergarten procesu«, ko so sodili skupini mladoletnikov, tudi Albertovih prijateljev, zaradi komunistične propagande. Kot štirinajstletnik je med svoje najboljše prijatelje prišteval kar štiri fante, ki so morali zapustiti gimnazijo zaradi nedostojnega vedenja in protidržavnega delovanja. Toda strogi oče mu ni niti enkrat očital ali vsaj omenil, da se druží z nevarnimi ljudmi, čeprav mu je to svetoval celo sam poveljnik mestne žandarmerije.

Za svoje uspehe v šoli ni bil Albert nikoli nagrajen, dasiravno je bilo tovrstno nagrajevanje tačas v navadi v vseh boljših mariborskih družinah. Oče mu je že takrat, ko je po prvem razredu ljudske šole prinesel domov odlično spričevalo, dopovedal, da se uči za svojo prihodnost in ne za kakršnokoli nagrado, in da znanja ter uspeha v šoli pač ni mogoče izmeriti in poplačati s pomarančami ali morda novimi sankami, smučmi ali čim podobnim. Ko je Albert po četrtem razredu prvič prinesel domov dve povprečni oceni, ki bi se večini zdele še vedno dovolj dobre, je povzročil v hiši pravo žalost. Oče ga je najprej nadrl in se potem za ves popoldan zaprl v svoj kabinet. Potem cele tri dni ni nihče spregovoril za mizo niti ob zajtrku niti ob kosilu in ne ob večerji. Oče je vsem kazal svoj blede in užaljeni obraz, mati je skrivaj jokala in Albert je v teh dneh vsak dan vsaj petkrat sklenil, da ne sme nikoli več dobiti v šoli slabše ocene od odlične ali vsaj zelo dobre.

Po drugi strani pa strogi oče ni nikoli nasprotoval temu, da je Albert kot nadobudni član delavskega društva Svoboda kolesaril po obronkih Pohorja in nastopal v gledaliških igrach in kdaj pa kdaj sodeloval tudi na sestankih nedvoumno komunistično orientiranega podmladka Svobode. Ni mu pa dovolil, da bi se tudi dejansko politično opredelil. Ko je sin kot šestnajstletnik prvič omenil to možnost, mu je profesorski oče na kratko razložil, da nima nič proti kakršnikoli njegovi opredelitvi, vendar da se lahko javno opredeli šele potem, ko bo dopolnil osemnajsto leto in postal polnoleten in tako sam odgovoren za svoje odločitve in dejanja. To je Jožef Frankovič povedal suhoparno, toda nadvse prepričljivo, tako da Albert kljub nagovarjanju

prijateljev in kljub posmehovanju nekaterih izmed njih, češ da si brez očetovega dovoljenja še prdniti ne upa, ni niti pomislil, da bi se brez vednosti očeta politično organiziral.

Toda prišlo je leto 1941 in s pomladjo tega leta so prišli Nemci. Albertovi prijatelji so se kmalu začeli organizirati v okviru Osvobodilne fronte, nekatere izmed njih pa so Nemci že takoj odpeljali v taborišča. Albertov oče je postal po nemškem napadu še bolj mrk in še bolj strog, kot je bil poprej. Na njegovem obrazu se ni več niti pomotoma pojavil že prej tako redek nasmeh. In tudi Albert je, tako kot vsi drugi člani družine, hodil mimo vrat očetovega kabineta samo še po prstih.

Avgusta je prvič slišal, da se je že začel tudi oboroženi odpor Slovencev proti Nemcem in Italijanom. Septembra mu je prijatelj v zaupnem pomenku povedal, da pojde kmalu v partizane. Rekel pa je še, da bi po njegovem mnenju tudi Albert moral z njim, če je res pravi rodoljub. Še isti večer je Albert ta pogovor v celoti obnovil očetu, ko je prvič stopil v njegov kabinet in zaprl vrata za seboj, da bi se pogovorila med štirimi očmi kot mož z možem. Izkazalo se je, da tudi oče že nekaj ve o partizanih in oboroženem odporu. In izkazalo se je celo, da tudi on misli, da je oboroženi odpor potreben, celo nujen, čeprav hkrati ni verjel v njegov uspeh. Jožef Frankovič je bil prepričan, da zločeste nemške sile ne bo nihče premagal in da bodo navsezadnje Nemci vendarle iztrebili Slované in tako tudi Slovence, kakor je napovedal in želel zlohotni Hitler. Rekel pa je tudi: »Vendar menim, da mora mož, ki čuti v sebi poziv in upanje, storiti vse, kar misli, da je dolžan storiti. Toda rekel sem, da mora to storiti mož. Ti pa postaneš mož prvega marca naslednje leto, ko boš dopolnil osemnajst let. Če boš tedaj še mislil, da moraš v hosto, lahko še isti dan odideš od doma. In če pojdeš, pojdi brez vseh pomislekov. Ne sprašuj se o tem, ali se bodo Nemci maščevali nad nami, ki ostanemo doma, kajti maščevali se gotovo bodo. Vendar naj to ne vpliva na tvojo odločitev! Popolnoma vseeno je, ali nas izselijo ali morda celo pobijejo že marca drugo leto ali kakšno leto kasneje, ko pridemo na vrsto po njihovem načrtu za uničenje slovenskega naroda.«

S tem pogovorom je bilo kot ponavadi med strogim očetom in Albertom vse razčiščeno. Albert je svojim prijateljem povedal, da pride za njimi v hosto naslednje leto marca. Povedal jim je tudi, zakaj šele takrat. Prijatelji so se mu smejali in posmehovali. Rekli so mu, da bo tako zamudil najlepšo priložnost v življenju, ker bo do pomladi najbrž vojne že konec, saj bodo Sovjeti, ko pride zima, nedvomno strli nemško moč. Poslušati je moral celo nekolikanj nasilne nasvete, češ da je že skrajni čas, da se otrese očetove nesmiselne tiranije; poslušal jih je molče, se morda nekje v globini duše celo strinjal s pripombami, toda ravnal je tako, kot je mislil, da je prav. Do marca 1942 je še nekajkrat popisal zidove po mariborskih ulicah s protinemškimi gesli. Nekajkrat je tudi prenesel zaupno pošto z enega konca mesta na drugega, in to

je bilo vse. Vmes je ves čas pridno obiskoval gimnazijo, kakor je to počel že pred prihodom Nemcev in čakal na prvi marec 1942. Osemindvajsetega februarja zvečer ga je doma čakalo presenečenje. Prvič po osemnajstih letih je mati spekla zanj majhno torto, oče pa mu je pojasnil, da to ni darilo za rojstni dan, ker pač ni prestopno leto, temveč za to, ker je postal polnoleten. Nato je še rekel pred vsemi člani družine, da mu želi srečo v življenju in naj si zapomni, da je bil njegov oče zadovoljen z njim in ponosen nanj, če se morda ne bi več videla v življenju.

Že naslednji dan se je Albert javil na javki na Pohorju, kjer je bilo po hudem porazu Pohorskega bataljona pri Osankarici vse prestrašeno in skoraj obupano. Da bi se čimprej otresli bojevitega mladeniča, so Alberta že po dveh dneh poslali na Dolenjsko, kjer se je začela njegova prava partizanska pot. Začel je kot borec, vendar je kmalu postal desetar, že februarja 1943 pa celo komandir čete. Tako je napredoval vse do majorja in bil jeseni 1945 demobiliziran kot podpolkovnik v rezervi. Borci njegovih enot ga niso ljubili, vendar so ga spoštovali, ker je bil nadvse pravičen in načelen človek. Zelo pa so bili z njim zadovoljni njegovi predstojniki, saj je bil pravi zgled discipliniranega borca in komandirja. Vedno je ukrepal, kot mu je bilo ukazano, in s položaja se ni umaknil vse dotlej, dokler ni dobil ustreznega ukaza, pa čeprav je moral zaradi tega žrtvovati tudi pol enote ali še več. Prav zaradi te discipliniranosti in doslednosti je bil Albert Frankovič eden redkih partizanskih komandirjev, ki je skozi vsa tri leta svojega vojskovanja vedno samo napredoval. Niti enkrat ni izgubil čina ali bil kaznovan, kazensko premeščen ali kaj podobnega. Jeseni 1943 je bil sprejet v komunistično partijo, dasiravno je bilo pri tem nekaj težav. Vsi pristojni so brez pomislekov priznavali, da je izreden borec, pravi zgled junaštva in discipline. Vsi so tudi vedeli, da je zanesljiv komandir, nikakor pa niso mogli razumeti njegovega odnosa do Nemcev. Italijani, domobranci, celo belogardisti in ustaši so bili zanj pač sovražniki, se pravi sovražna vojska, ki jo je treba uničevati in ubijati, vendar so bili vsi ti sovražniki hkrati zanj vendarle tudi ljudje, medtem ko je o Nemcih vedno govoril kot o nekakšni zlohotni, strašni in nerazumljivi, skoraj nadnaravni sovražni moči, ki je v bistvu nepremagljiva. Ne da ne bi verjel v zmago in v osvoboditev Jugoslavije. To ne. Prepričan je bil, da se bo druga svetovna vojna nazadnje vendarle končala z zmago nad Nemci in Japonci ter njihovimi zavezniki. Vendar je hkrati zelo rad poudarjal, da ta zmaga najbrž ne bo dokončna, ker zla preprosto ni mogoče dokončno poraziti. To zlo pa so bili zanj Nemci, o katerih je bil prepričan, da ne bodo mirovali vse dotlej, dokler ne bodo uničili in iztrebili Slovanov. V tem svojem črnogledem razglabljanju je bil tako prepričljiv, da je večkrat uspešno zbehal in spravil v malodušje celo najpogumnejše borce, hkrati pa so se mnogi, ki so veljali za strahopetce in povprečne borce, navzeli njegove čudne klju-

bovalnosti in vztrajne vere, da se je vseeno treba boriti do zadnje kaplje krvi. Predstojnikom to seveda ni moglo biti všeč, zato so mu nazadnje, vedoč, da spoštuje vsak ukaz, pismeno ukazali, naj pred borci nikdar več ne spregovori o tem, kar pač on misli o Nemcih. In Albert Frankovič je ubogal pa tudi v partijo je bil sprejet.

Tako je jeseni 1945 slekel uniformo in zapustil vojsko kot podpolkovnik v rezervi s tremi odlikovanji in štirimi zaraslimi ranami, od katerih mu je zlasti tista od šrapnela, ki mu je februarja 1945 zlomil stegenico, pustila posledice za vse življenje. Ta njegova kost je bila posej nezmotljiv vremenoslovec, saj je trganje po njej napovedovalo sleherno poslabšanje vremena že vsaj 24 ur pred dežjem.

Že maja 1944 je Albert Frankovič izvedel, da so Nemci takoj po njegovem odhodu v partizane odpeljali vse druge člane njegove družine v taborišče. Maja 1945 pa je dobil pismeno obvestilo, da so v taboriščih Dachau in Mauthausen za vedno ostali oče, brat in najmlajša sestra. Iz izgnanstva sta se vrnila samo mati in prva sestra, ki je bila tri leta mlajša od Alberta. Mati družinskih izgub nikakor ni mogla preboleti in je tudi sama umrla že novembra 1945, sestra pa se je najprej z vso dušo in zlasti telesom prepustila radostim osvoboditve in sproščenim željam osvoboditeljev, si kmalu nakopala kar dva nezakonska otroka in astmo, se zredila in nato zaživela dokaj skromno življenje priučene šivilje z dvema nezakonskima otrokoma, podedovanim stanovanjem in sitno boleznijo.

Albert pa se je po odpustu iz vojske posvetil nenavadno počasni politični karieri. Če sta mu med vojno čut za disciplino in spoštovanje nadrejenih omogočila zelo hitro napredovanje, so mu zdaj obe isti lastnosti in zlasti pomanjkanje lastnih idej in zamisli preprečevali, da bi se bil hitreje vzpenjal.

Minevala so leta in minilo jih je že več kot petindvajset od konca vojne, Albert pa je bil še vedno samo eden od sekretarjev mestnega partijskega komiteja. Iz dneva v dan je posedal po sestankih in ponavljal zdaj te zdaj one krilatice, ki jih je pazljivo zbiral po časopisih in zaupnih gradivih ter si jih celo zapisoval v nalašč zanje pripravljen notes. Jih je pa tudi odločno prečrtaval z debelim in mastnim kemičnim svinčnikom, takoj ko je opazil, da se že vsaj mesec dni niso pojavile v nobenem časniku ali uradnem partijskem gradivu. In tako je prišel tudi tisti usodni septembrski dan, po katerem se je nepričakovano spremenilo tako rekoč vse v Albertovem življenju, ki je dotlej pravzaprav precej lagodno in mirno potekalo; seveda če prezremo ali odmislimo občasne očitke in nerganja žene Klare, ki si jo je dokaj po nepotrebnem nakopal že v zrelih letih. Klara je bila veliko bolj kot on nezadovoljna z njegovo počasno politično kariero in zlasti z njegovimi dohodki.

Tistega septembrskega dne pa so se začeli zapleti, ki so Alberta Frankoviča nenavadno hitro, že v šestih tednih, preselili iz dovolj

udobnega trisobnega stanovanja v zanikrno in tesno garsonjero v zopni, sivi stolpnici poleg križišča, v katerem se je vsak dan zgodila vsaj ena prometna nesreča. Tu je Albert ostal vse do svojega šestdesetega leta, ko so ga štiri dni po rojstnem dnevu, ki ga je proslavil z dvojnimi vinjakom in dvojno kavo v bližnjem buffetu, odpeljali v bolnišnico za duševno bolne; njegovo garsonjero, ki jo je pred tem spremenil v pravi bunker, pa so začasno zapečatili.

Tistega septembrskega dne je moral Albert že navsezgodaj zjutraj na sestanek v veliki sejni sobi republiškega komiteja. Pričakali so ga trije republiški partijski sekretarji, ki so vsi trije sedeli na čelu velike mize, oblikovane v obliki črke U, medtem ko je moral Albert sestiti njim nasproti, prav v dno velikega U, tako da se je že od začetka počutil skrajno neugodno. Trije visoki tovariši so se mu nadvse ljubeznivo smehljali in mu razložili, da so se spomnili nanj, ker vejo, da je izjemno zanesljiv človek in delaven ter predan član partije. Rekli so še, da je glede na svoje nesporne zasluge in zvestobo izvornim načelom revolucije veliko prepočasni napredoval, in da je prišel čas, ko bo to krivico nedvomno treba popraviti. Nato so še rekli, da mu vse to pripovedujejo pravzaprav mimogrede, ker da so ga v resnici poklicali na ta zaupni pomenek iz povsem drugih razlogov. Zlasti zato, ker se jim zdi primeren za neko nekoliko neprijetno, vendar žal nujno nalogo, ki pa jo bo verjetno ravno on lahko najbolje opravil. Šele nato so spregovorili naravnost. Da bi bilo treba na bližnjem plenumu mestnega komiteja sprožiti kritični postopek proti tovarišu Z. P., ki je tačas zasedel enega najbolj izpostavljenih vodilnih položajev v republiki, so rekli. Že ob omembi imena Z. P. je Albertu zastal dih. Skoraj zameglilo pa se mu je, ko so visoki sekretarji ponovno poudarili, naj bi kritično gonjo proti Z. P., ki je bil, kot so na videz mimogrede omenili, zrel za odstrel, začel in sprožil ravno on. Albertu pa je bilo popolnoma jasno, da te naloge on prav gotovo ne bo mogel niti sprejeti, kaj šele izpolniti. Tovariša Z. P. je neskončno spoštoval in cenil, nemara celo ljubil, saj je bil Z. P. med vojno več kot leto dni njegov neposredni predstojnik. Pa tudi po vojni je Albert nekaj let delal v kabinetu tovariša Z. P., dokler ga ni ta sam priporočil za boljše oziroma vsaj samostojnejše, če že ne bolje plačano mesto. Da naloga presega njegove zmožnosti, je Albert tudi takoj povedal dotlej nenehoma smehljajočim se tovarišem z republiškega komiteja, ki so se potem nemudoma zresnili in celo ozlovoljili. So pa ga še skušali pregovoriti. Eden izmed njih, menda najnestrpnejši, tovariš, ki je bil znan po svojih udarnih metodah dela in zlasti po svojem odporu in že skoraj sovraštvu do intelektualcev in knjig, je celo namignil, da bi Albert s tem, če bi odklonil sodelovanje, lahko ogrozil lastno kariero. Albert tega opozorila ni razumel dovolj dobesedno. Skušal je tovarišem z republiškega komiteja dopovedati, da tovariša Z. P. spoštuje in veruje vanj, in da težko verjame, da so vse tiste obtožbe, ki da so prišle iz Beograda, in ki naj bi jih on ponovil na ple-

numu, zares upravičene. Tovariši mu niso dovolili do konca povedati vsega, kar je želel povedati. Raje so sami spregovorili o odgovornosti do partije in zgodovine in o tem, da mora pravi revolucionar nemalokrat udušiti svoja čustva in predsodke; nazadnje pa so rekli, da upajo, da bo vse skupaj še premislil in se pravilno odločil ter v dveh dneh poklical kateregakoli izmed njih treh po telefonu. Nato je lahko šel.

Albert si ni premislil in ni telefoniral nobenemu izmed njih. Čez teden dni je bil plenum mestnega komiteja in nalogo, ki je bila namenjena njemu, sta izvrstno opravila dva mlajša partijska funkcionarja. Njune kritične izjave zoper Z. P. so sprožile nenavadno hiter postopek in že čez teden dni je bil Z. P. na seji republiškega komiteja ostro grajan in moral je odstopiti s svojega vodilnega položaja. S podobno naglico so si sledile tudi Albertove izgube. Povsem nepričakovano so vsi poklicni funkcionarji mestnega komiteja dobili obvestilo, da se morajo oglasiti pri zdravniku in prinesiti potrdila o svojem zdravstvenem stanju. Čeprav Albert, razen z ного, ki ga je bolela pred vsakim dežjem, ni imel vse od vojne nobenih resnejših težav z zdravjem, je pooblaščen zdravnik vseeno odkril celo vrsto pomanjkljivosti v njegovem organizmu. Svetoval mu je invalidsko upokožitev ali vsaj daljši večletni bolniški dopust z zdravljenjem. Bolj ko ga je Albert prepričeval, da se odlično počuti in da predvsem želi delati, tem bolj mu je zdravnik dopovedoval, da pač on mora v izvide napisati resnico in svetovati to, kar mu veleva poklicna dolžnost. Razšla sta se v jezi, Albert pa je že čez dva dni dobil odločbo o upokožitvi iz zdravstvenih razlogov in takoj naslednji dan je moral izprazniti predale svoje pisalne mize ter prepustiti svoje mesto v pisarni precej mlajšemu človeku, ki se ni obotavljal, ko je bilo treba po navodilih spregovoriti o napakah tovariša Z. P. Hkrati je Albertova žena zahtevala ločitev in navedla celo vrsto razlogov za to, med katerimi je bila še najmanj lažna trditev, da jo mož zanemarja in da njegovo vedenje do nje nemalokrat meji že na duševno mučenje. Albert je ves omamljen od vseh teh pretresov brez odpora pristal na ločitev in pri tem izgubil nazadnje še stanovanje, ki ga je sodišče prisodilo ženi, čeprav ta ni vložila vanj niti dinarja, in po ločitvi tudi ni ostala v stanovanju. Preselila se je v vilo k svojemu novemu možu, pridobljeno stanovanje pa oddajala podnajemnikom, ki so lahko plačevali dokaj visoko najemnino.

Tako se je Albert dobesedno znašel na cesti in nemara bi bil tu celo ostal, saj je po vseh teh dogodkih za nekaj časa izgubil voljo do vsega, celo do življenja, če se ne bi bil zavzel zanj neki bivši soborec, sedaj bančni uslužbenec, ki mu je z nasveti pomagal do potrebnih kreditov za nakup majhne garsonjere v sivi stolpnici, v kateri je bil pred tem samski dom za delavce velike tovarne strojev in turbin, zaradi česar je bila komaj štiri leta stara zgradba ustrezno zanemarjena in uničena.

Začelo se je Albertovo tretje, najbolj tegobno in dolgočasno, nikomur potrebno obdobje življenja. Vstajal je kot že vse življenje ob petih zjutraj in ves nesrečen zaradi občutka nepotrebnosti in odvečnosti čakal, kdaj bo raznašalec prinesel jutranji časopis, ki ga je nato, deloma iz poklicne navade in deloma zato, da je prebrodil del dopoldneva, prebral v celoti od naslova do rubrike Pa še to na zadnji strani. Prebral je vedno tudi vsa obvestila, osmrtnice in male oglase in bil tako zmeraj na tekočem, kaj vse ljudje prodajajo ali kupujejo, posojajo ali najemajo, ne da bi to njegovo védenje komurkoli koristilo. Hkrati pa je Albert ravno po malih oglasih in nočni kroniki vse bolj spoznaval, da živi večina ljudi v državi povsem drugače, kot si je to dotlej predstavljal v skladu s partijskimi poročili o moralnem in političnem stanju družbe. Prijateljev kar na lepem praktično ni več imel, ker so se ga prejšnji prijatelji in znanci izogibali, kot se pač večina ljudi najrajši izogne »odstreljeni živini«. Delno pa tudi zato, ker je bil tudi s tistimi, ki bi bili pripravljeni ohraniti stike z njim, neprijazen in na smrt dolgočasen z vedno enako lažno zgodbo, da sploh ni odstreljen, in da ima v resnici samo dolg dopust, med katerim naj bi si spočil, pomiril svoje živce in se tako pripravil za nove delovne naloge. Ni trajalo ravno dolgo in že je Albert Frankovič začel sam verjeti v to svojo izmišljotino in bil je seveda edini, ki si je verjel. To je bilo tem laže, ker že vse od usodnega sestanka na republiškem komiteju preprosto ni in ni mogel razumeti in zlasti ne verjeti, da se mu je to, kar se mu je, sploh moglo zgoditi. Njemu, ki je bil trideset let zvest in ni bil niti enkrat samkrat nepokoren v vsem tem času! Njemu, ki je brez vprašanj izpolnjeval vsa povelja in brez protesta sprejemal tudi ponižujoče ukaze! Njemu, ki se je do pike in vejice natančno držal vseh navodil, pa naj so bila še tako toga, nečloveška ali celo nesmiselna! Njemu, ki je vedno verjel v nezmotljivost partije, in če se mu je kdaj kak ukrep zdel vprašljiv, je raje prepričal sam sebe, da pač on ni doumel smiselnosti ukrepa, in da oni zgoraj že vejo kako in kaj. Tokrat pa so udarili po njem. Učinkovito kot ponavadi. Tako učinkovito in odločno, da je najprej še sam verjel, da so storili prav, in da on kot partijec v odločilnem trenutku ni premagal človeka v sebi. Toda grenkobe, ki se mu je zvozlala v prsih, tudi s takšnim samoprepričevanjem ni udušil. In potem je nekoč pomislil, da so se mogoče oni tam zgoraj vendarle zmotili. In vedno bolj je upal, da se bo nekega dne nekdo čisto pri vrhu spomnil nanj, spoznal, da so storili napako in ukrepali prenačljeno. Pričakoval je, da ga bodo poklicali na sestanek ali pa mu morda kar pisno sporočili, da imajo zanj takšno in takšno delo. Vedno bolj je bil prepričan, da mu bodo to sporočili pisno zato, da ne bi neprijetne zadeve ponovno pogrevali in da bi se njegov ponovni sprejem v jato dogodil mirno, dostojanstveno in brez nepotrebnih ceremonij, ki so vedno pomalem mučne. Pričakoval je, celo prepričan je bil, da seveda delo, ki mu ga bodo ponudili, sprva ne bo kdove kakšno, saj je razumel,

da ne morejo človeku, ki so ga — čeprav pomotoma — postavili na hladno, takoj spet zaupati preveč izpostavljenega položaja. To bi gotovo zbudilo nepotrebno pozornost. Pripravljen je bil še enkrat začeti od spodaj, morda celo z delom v krajevni skupnosti, saj je nekoč že začel na dnu; najprej je bil navaden borec in nato je napredoval celo do majorja. Toda eno mu je bilo pri vsem tem jasno: da mora čakati, kdaj se bo tisti nekdo spomnil nanj in opazil krivico, ki mu je bila storjena. Vedel je, da sam ne more in tudi ne sme nič storiti, ker bi si lahko samo škodoval. Lahko bi, denimo, naletel na koga, ki bi bil prepričan, da je bil Albert Frankovič povsem upravičeno odstreljen, in tak človek bi lahko njegovo voljo in željo po delu razumel celo kot prizadevanje političnega odpadnika in nasprotnika, ki se želi ponovno vtihotapiti v območja vplivov in moči in tako od znotraj škodovati družbi in zlasti partiji. Zato je Albert Frankovič čakal. Sprva potrpežljivo, ker je menil, da nekaj časa pač le mora preteči, saj partija ne more kar na vrat na nos spreminjati svojih odločitev, pa četudi gre za zmote. Z leti pa je postajal vedno bolj nestrpen in neučakan, hkrati pa se je tudi vse bolj bal, da lahko spregleda namig, ki bi bil lahko na videz povsem neopazen. Zgodil bi se lahko na primer na prvi pogled kot naključno srečanje s katerim od bivših tovarišev ali pa kot povsem nedolžno vabilo na kak nepomemben sestanek. Zato je počasi spet začel pozdravljati bivše prijatelje in znance, ki se jih je pred tem izogibal. Če je na ulici zagledal katerega od njih, se ni več ozrl stran ali pogledal v tla. Nasprotno. Gledal jim je naravnost v oči in jim že od daleč kimal ter jih glasno in z nasmehom pozdravljaj, da ga ja ne bi spregledali. Če je ugledal znanca na drugi strani ulice, je nemudoma prečkal cestišče, pa naj je bila ulica še tako prometna. In tako je nekajkrat moral tudi plačati kazen za storjeni prometni prekršek. Vendar uspeha ni bilo nobenega. Opazil je le, da se zdaj njegovi bivši prijatelji in znanci obnašajo tako, kot se je poprej on. Če je bilo le mogoče, so se mu izognili na drugo stran ulice, izginili v najbližji veži, se na videz nadvse pozorno zagledali v kakšno izložbo ali buljili v tla, kot da bi bili izgubili zlat prstan. Toda Albert seveda zdaj ni več odnehal.

Ker se je bal, da bi lahko dobil vabilo oziroma obvestilo, ki ga je vse bolj nestrpno pričakoval, na dom in bi tako zamudil priložnost, če ga ne bi bilo v mestu, je sklenil, da ne bo več hodil niti na dopuste niti na daljše obiske zunaj mesta. Celo v najhujših poletnih vročinah, ko je vse bežalo na morje ali v gorska letovišča, je Albert Frankovič vztrajal v svoji razbeljeni garsonjeri. Privoščil si je kvečjemu kak popoldanski sprehod in nakupe v bližnjih trgovinah. Ker sta bila okno in umazani balkon njegove garsonjere obrnjena na jugozahodno stran in je bila zunanja stena kuhinjskega kota zelo tanka, povrhu tega pa z zunanje strani še obložena s pločevino, je bilo v garsonjeri poleti vroče kakor v savni. Pozimi pa je vanjo skozi neštete špranje vdiral mraz. Niti okno niti vrata niso tesnila in tudi skozi površno spojene plošče v tenki steni je nenehoma pihalo. Vendar je Albert zimo vseeno laže prenašal.

Poletje pa mu je povzročalo naravnost peklenske muke. Poštarja ali glasnika, ki ga je pričakoval, je želel dočakati spodobno oblečen in tako je sedel v svoji garsonjeri tudi v najhujši vročini oblečen v temno obleko in s kravato okrog vratu. In pot se mu je zlival po hrbtu in po ritnem jarku v spodnje hlače, ki jih je moral zaradi tega poleti zamenjati tudi po trikrat na dan.

Tako so tekli njegovi dnevi v čakanju in pozornem branju časnikov, kajti tudi v njih je iskal namig, ki ga je vedno teže pričakoval. In ravno ob branju časopisov je vedno bolj spoznaval, da partija in zlasti državna uprava polagoma, vendar vztrajno odstopata od izvornih načel in idej revolucije. Sprva se je Albert tolažil, da se mu morda to samo zdi; pomislil je tudi, da nemara on marsičesa ne razume, ker nima več vpogleda v stvari, zlasti ne v zaupna gradiva in partijske informacije, odkar se mu je življenje tako čudno zasukalo. Toda dogodkov, ki so ga begali, je bilo vedno več. Opazoval je življenje okrog sebe in bil od dne do dne bolj razočaran, ker je jasno videl, da živi večina povsem drugače, kot bi morala. Ljudje so živeli samo še za »imeti« in nihče več za »delati« ali za »boriti se«. In včasih se mu je že zdelo, da jih politika v tem celo podpira. Namesto da bi bili vsi državljani in država zvesti načelu, da se je treba zanašati samo nase in na lastne sile, in namesto da bi vsi storili vse, da bi preprečili sleherno odvisnost od drugih, je država začela najemati milijardna posojila v dolarjih, ki so po njegovem mnenju koristila samo velesilam in mednarodnemu kapitalu. Jugoslaviji sami pa škodovala, ker so spodbujala predvsem razmah potrošništva. S potrošništvom pa je Albert povezoval tudi porast nemorale in nenačelnosti. Zdelo se mu je, da ves ta denar vedno razgrabijo pogoltni in spretni posamezniki, medtem ko družba od vseh teh posojil nima kakšne posebne koristi. Zgroženo je opazoval vdiranje mode in moderne glasbe z zahoda in žaloval za tistimi leti, ko je lahko po radiu ves ljubi dan poslušal partizanske koračnice, domoljubne pesmi in zanosne govore ter poročila o uspehih izgradnje in obnove. Ni si upal priznati sam sebi, da tako misli, pa vendar je vedno bolj mislil, da so partiji in državnemu vodstvu ušle vajeti iz rok, in da lahko tak razvoj, če bi se nadaljeval še nekaj let, pripelje državo v razsulo in katastrofo. Še bolj pa se je bal tega, da bodo zunanji sovražniki, ki so se po njegovem mnenju po porazu leta 1945 samo potuhneli, spoznali, kako zelo je Jugoslavija oslabela, in skušali izkoristiti to priložnost. Najbolj se je seveda bal tega, da bodo to opazili Nemci, ki so, kot je bil še vedno do dna duše prepričan, večni in zakleti sovražniki vsega slovanskega, in ki ne bodo nikdar prezrli niti najmanjše priložnosti, da iztrebijo kak slovanski narod. Najprej je misel prerasla v bojazen, nato bojazen v strah in nazadnje se je strah razrasel v pravo grozo. To, da so Nemci tako gostoljubno sprejemali jugoslovanske zdomske delavce, je razumel kot del nemške taktike. Prepričan je bil, da Nemci te delavce sistematično prevzgajajo in jim morda celo s kakšnimi neopaznimi možganskimi

operacijami spreminjajo zavest, jih tako množično raznarodujejo in delajo iz njih janičarje za novo vojno proti Jugoslaviji.

Prvič je o tem javno spregovoril v veliki samopostrežbi v sosesčini sive stolpnice. Stal je v vrsti pred blagajno. Pred njim je stal mladenič z nekoliko daljšimi lasmi, škornji in dvema steklenicama vodke v nakupovalni košarici. Za njim je rinila poln voziček gospodinjskih potrebščin že na prvi pogled zanemarjena debeluška, ki je imela na sebi nedvomno zelo drag krznen plašč. Pred sosednjo blagajno sta stala drug proti drugemu obrnjena fant in dekle, ki sta se nenehoma poljubljala in se kdaj pa kdaj ozrla proti njemu ter se ves čas kdove čemu hihitala. Najbolj ga je motilo to, da sta oba žvečila žvečilni gumi in si med poljubi očitno izmenjavala prežvečeno gumo. Bilo je še veliko drugih ljudi, ki so vsi samo kupovali in kupovali. V košarice in vozičke so zlagali potrebne in tudi nepotrebne stvari, radovoljno plačevali, kot da nima denar zanje prav nobene vrednosti in ob vsem tem kazali brezbrizne obraze, kakor da se ne njim in ne državi ne more zgoditi čisto nič hudega. Prav ta brezbriznost pa je Alberta Frankoviča najbolj skrbela in spoznal je, da mora spregovoriti.

»Ljudje!« je rekel in, ker je takoj opazil, da je glede na številne nepomembne pogovore, vrvež in šklepetanje blagajn spregovoril prethi, je še enkrat začel: »Tovariši in tovarišice!«

Zdaj se je nekaj obrazov že obrnilo proti njemu, in nadaljeval je še bolj vneto: »Premislimo vendar, kam pelje ta naša brezbriznost za skupno usodo! Vprašajmo se, zakaj smo se izneverili svojim nekdanjim idealom in načelom in pozabili na skrb za notranjo trdnost in samostojnost naše družbe! Kaj bomo storili tako nepripravljeni in samo v zasebne koristi zaverovani, če se jutri na naših mejah spet pojavijo nemški tanki in nad našimi mesti nemški bombniki? Ne bi smeli pozabiti, tovariši in tovarišice, da so Tevtoni naši zakleti sovražniki, ki ne bodo nikoli opustili svojega starodavnega načrta za iztrebljenje slovanstva...«

Zastal je, ker je opazil, da se nekateri, zlasti mlajši kupci, posmihaajo, drugi pa odvrtaajo poglede in se delajo, kot da se jih njegov govor ne tiče. Takšno vedenje je razumel kot izraz nelagodja ob spoznanju, da ima on prav. Zato je nadaljeval s še več žara in zanosa: »Niti dneva ne smemo več zamuditi, tovariši in tovarišice! Opustiti moramo razvade, ki razžarevajo naše dobro bistvo, tisto kremenitost, o kateri so spregovorili že Prešeren in Levstik in Cankar in tudi Jurčič...«

»Po moje ga je očka mau preveč cuknu!« se je posmehtil mladenič z uhanom in dolgimi lasmi, ki je stal tik pred njim in se je med njegovim govorom obrnil proti njemu.

Toda Albert Frankovič se ni zmedel. Celó povzdignil je glas: »Tovariši in tovarišice! Vem, da v vsakem od vas še vedno živi spomin na grozote, ki jih je naš narod pretrpel v stoletjih izkoriščanja in nasilja in zlasti v letih svetovne morije! To se nam je zapisalo v naše

gene! Samo pozabili smo na nevarnost, ki ni bila dokončno premagana, temveč samo začasno odstranjena . . .«

Vtem se je ob njem pojavil velikan v belem delovnem jopiču, ki je bil po rokavih rdečkast od skrepenele krvi. Veliki mladi mož z nenavadno močnim vratom je imel za pasom zataknjen dolg nož. Albert je komaj utegnil v njem prepoznati mesarja, ki ga je še malo prej videl za pultom, in že ga je belo oblečeni vojak zagrabil z eno roko čez ramena, z drugo pa mu iztrgal iz rok košarico in jo odložil na pult pri blagajni. Hkrati je mesar rekel: »Če si pijan, stari, ne hodi v našo štacuno nervirat ljudi!«

Še preden je uspel Albert Frankovič odpreti usta in vsaj skušal pojasniti, da ni ta dan še nič spil, pač pa je resnično zaskrbljen za usodo države, ga je veliki mesar že odnesel mimo vseh blagajn in skozi vrata, ga postavil na pločnik pred samopostrežbo, odšel nazaj v trgovino in zaprl vrata za seboj.

Že naslednji dan je Albert Frankovič spregovoril v drugi, nekoliko manjši samopostrežbi v sosesčini sive stolpnice. V trgovino je tudi tokrat prišel po nakupu in ne z namenom, da bo javno nastopil. Toda ko je uzrl pijančke, ki so cele dneve preživeli v majhnem bufetu ob trgovini, se preprosto ni več mogel zdržati. Okoreli kroniki so ga poslušali z velikim zanimanjem in videti je bilo, da se bolj ali manj vsi strinjajo z njim. Prav tedaj, ko se je Albert približal drugemu vrhuncu svojega govora, trditvi, da Nemci izkoriščajo jugoslovanske zdomce kot ceneno delovno silo za to, da se sami gospodarsko krepijo in obožujejo za svoj novi, uničevalni pohod proti Jugoslaviji, pa se je iz kota, kjer je dotlej neopažen žulil svoje pivo, oglasil Jože Semenič. Spregovoril je s tenkim, neprijetno predrljivim glasom, s katerim je vedno takoj utišal vsakega še tako vztrajnega sogovornika.

»Nemci so vedno imeli in bodo imeli najboljšo vojsko na svetu!« je zavreščal Jože Semenič. »To jaz zelo dobro vem, saj sem bil osebno Hitlerjev vojak in sem se boril celo pred Leningradom, kjer je bil tak mraz, da se človek še uscati ni mogel, ker je scalina še v zraku zmrznila in so se nam na tičih delale ledene sveče. Tako smo scali lahko samo v ogenj ali pa v hlače. Trdim pa tudi,« je nadaljeval Jože Semenič že z normalnim glasom, ker je medtem Albert že utihnil in so zdaj vsi enako zavzeto poslušali njega, »da je bil Hitler genij in da bi v tej zajebani vojni prav gotovo zmagali, če se ne bi bili zajebali s prezgodnjim napadom na Rusijo. Preveč se mu je mudilo, Hitlerju, pa ga je usral. Pravzaprav je tako: zajebala nas je zima, ki je bila tisto leto prekleto zoprna. Če ne bi bilo takšne zime, pa bi mi Ruse strli in danes bi se po celem svetu govorilo samo še nemško in japonsko. Italijane bi tako ali tako Hitler sam kmalu zatolkel, ker drugega niso zaslužili, pizde kot so . . .«

»Hitler je bil norec! Zakompleksan zajebant, ker mu ni stall!« je zakričal neki drug kronik, precej mlajši od Jožeta Semeniča.

Invalid, ki mu je v vojski razneslo ročno bombo v roki in je na ta račun že petnajst let krasno živel z vojaško invalidsko pokojnino, pa je pomodroval: »Dajte ga no malo manj srat, prijatelji! Rusov ni še nihče premagal in jih tudi nihče nikoli ne bo. Zlasti pa v Rusiji ne. Pa veste zakaj? Zato, ker je Rusija prevelika! Ker noben kurc še do Moskve ne pride, pa je že zima in potem se vse ustavi, mužiki in kozaki, ki jim je sibirski mraz tako prijeten kot nam počitnice na plavem Jadranu, pa ti zjebejo zdravje, medtem ko se ti treseš v svojem zmrznjenem tanku! Tako je to!«

In tako se je razvnelo pijansko prerekanje, ob katerem Albert Frankovič ni več prišel do besede. Nazadnje je kar odšel iz trgovine, razočaran, ker je njegov govor sprožil tako živahno, a nepomembno razpravo med poslušalci, ki po njegovem mnenju sploh niso bili sposobni zaslutiti tehtnosti problema, ki ga je on načel.

Kljub začetnim razočaranjem pa je Albert Frankovič nadaljeval s svojimi opozorilnimi govori. Včasih je spregovoril o napakah in pretirani popustljivosti vodstva partije in države, o že skoraj vampirskem razmahu potrošništva, o nepremišljenem zadolževanju, o popuščanju vseh oblik discipline in o tem, da se Jugoslavija tako rekoč sama prodaja narodom in državam z zavojevalskimi težnjami, kar pred prehodom za pešce, če je gorela na semaforju rdeča luč, in če se je nabralo okrog njega dovolj ljudi. Kdaj pa kdaj je spregovoril tudi v bufetu, kamor je hodil na kavo in vinjak, še najraje in največkrat pa v kateri od samopostrežb v bližini sive stolpnice, kajti samopostrežbe so se mu z vsem tistim razstavljenim blagom zdele najznačilnejši izraz in hkrati leglo potrošništva. Prepričan je bil, da se na policah samopostrežb vsiljujejo kupcem tudi stvari, ki jih v resnici nihče ne potrebuje. Ker je govoril vse bolj pogostoma, so se prodajalci in tudi stalni kupci s časom navadili nanj in se v glavnem delali, kot da ga ne vidijo in ne slišijo. Veliki mesar, ki ga je, ko je prvič spregovoril, vrgel skozi vrata, se je že po dveh mesecih ob pivu pridušal, da je nezadovoljen, in da njegov dan preprosto ni popoln, če Albert morda kdaj pozabi priti v njihovo prodajalno in mu tako ne popestri dneva s svojim ognjevitim govorom.

Medtem pa se je že spletala nevidna mreža. Kmalu po njegovih prvih nastopih so o Albertu spregovorili tudi na rednem delovnem sestanku na postaji ljudske milice, ki je bila zadolžena za red in mir v tem delu mesta. Komandir enote je že nameraval ukazati, naj miličnik, ki je bil neposredno zadolžen za okoliš okrog sive stolpnice in je imel »te zafukane bajte«, kot je imenoval stolpnico, že »poln kurac«, saj je bil »v tej plehnati gajbi vedno kak cirkus«, tečnega starca pritisne ob zid in ga malo prestraši, ko se je nekdo iz enote spomnil, da gre za bivšo »živino«. To je seveda stvar zapletlo in komandir je telefoniral na komando mestne četrti, kjer so mu naročili, naj njegovi fantje primer skrivaj spremljajo, vendar naj ne ukrepajo. S komande mestne četrti

so telefonirali po nasvet na komando mesta, z mestne komande pa na pristojni sekretariat. Od tod je vprašanje, kaj storiti z Albertom Frankovičem, potovalo na politične forume. Vse to je seveda trajalo kar precej časa. Forumi so se posvetovali, sekretarji in visoki uradniki ljudske milice so spraševali za mnenje Albertove bivše tovariše, sodelavce in prijatelje, Albert pa je vsak dan govoril, ponavadi celo po večkrat. Zdaj že ni več govoril samo o degeneraciji in slabljenju obrambne moči države, temveč tudi o vsesplošni nemorali in korupciji, ki da razjeda organizem države kakor rak. Zavzemal se je za ukinitve pravice do ločitve in za špartansko vzgojo mladine, ki bi ji bilo treba preprečiti dostop do dekadentne zahodne glasbe in modnih oblačil. Zavzel se je za zakon proti kontracepciji in splavu, da bi bilo tako več otrok, ki naj bi jih v državnih ustanovah vzgajali v duhu zdravih načel revolucije in komunizma in jih urili za obrambo domovine. Obsodil je odpiranje mej vsem mogočim tujcem, ki pod krinko dopustov in turizma prihajajo na oglede v državo, ki jo nameravajo ob prvi priložnosti osvojiti. Nazadnje je začel govoriti že tudi ponoči. Kupil si je megafon in je vpil skozenj svoja svarila na stopnišču in po hodnikih sive stolpnice. Nerazumevajoči mlajši stanovalci so ga celo dvakrat pretepli, kar je Albert Frankovič razumel kot dejavnost nemške pete kolone. Zato se je šel obakrat pritožiti na postajo ljudske milice, vendar nesrečni komandir postajne enote, ki je sprožil dolgotrajni postopek proti njemu in dobil navodila, naj počaka na ukaze od zgoraj, ni vedel, kaj storiti. Zadeva je bila zanj še toliko bolj neprijetna, ker so se drugi stanovalci sive stolpnice medtem tudi prišli že šestkrat pritožiti zaradi Albertovih nočnih nastopov in neka mlada arhitektka je dobila celo pravi živčni napad pred dežurnim miličnikom, tako da mu je iztulila v obraz vse, kar si je mislila o nesposobnosti milice in zlasti o tem, da ta po imenu ljudska milica ščiti samo še interese »usranih politikov«, tegobe navadnih ljudi pa se ji »jebejo«. Arhitektko bi seveda nujno morali pripreti in v normalnih okoliščinah bi miličniki to tudi storili, vendar so tokrat tudi sami vedeli, da so protesti razjarjene arhitektke vsaj deloma upravičeni. Komandir je vsak dan telefoniral na komando četrti in tudi na mestno komando in kričal v slušalko, da ima že »poln kufer« tega cincanja. V bistvu je vedno hotel reči »poln kurac«, vendar se je vsakokrat v zadnjem trenutku spomnil, da »onim zgoraj« tega vendarle ne more servirati.

Neko noč pa se je okrog treh po polnoči ustavil pred sivo stolpnico nekoliko predelani, tako rekoč oklepni rešilni avto. Iz avtomobila so stopili trije močni možje v belem, vsi trije vsaj tako veliki in močni, kot oni mesar iz velike samopostrežbe. Potiho so stopili v stolpnico in se povzpeli do vrat Albertove garsonjere. Vrata so odprli, še preden se je utegnil Albert, ki je imel sicer zajčji spanec, zbuditi. In dobro je bilo, da so jih odprli tako spretno in hitro, kajti ko so Alberta stisnili na posteljo, ga omamili z udarcem po glavi in mu oblekli tisti čudni

beli jopič z nenavadno dolgimi rokavi, ki se zavezujejo na hrbtu, so imeli kaj videti. Sredi garsonjere je stal lepo naoljen in za delovanje pripravljen mitraljez. Na mizi sta ležali dve brzostrelki in predal je bil zvrhano poln ročnih bomb. Vsekakor se je bil Albert zelo dobro pripravil za ponovni spopad z Nemci, ki ga je s tolikšno gotovostjo pričakoval.

Beli velikani so Alberta odnesli v beli oklepni avto. Miličniki, ki so prišli dve minuti za njim, so odnesli iz garsonjere vse orožje in municijo in nato zapečatili vrata. Beli oklepnik je medtem že drvel proti znani bolnišnici za duševno bolne v starem gradu nekje na slovenskem podeželju.

Začelo se je daniti in skozi belo prebarvano okno avtomobila je Albert, ki se je medtem že zavedel, slutil opojno pomladno jutro. Bilo je natančno dvainštirideset let po tistem, ko je z javke na Pohorju odšel na Dolenjsko.

Kristijan
Muck

Ljubezenske

veter s krošnjami večera
v oranžnem nebu riše božje like;
v plasteh oddaljenih oblakov
vonjam junij;
skozme padajo obrazi
tvoje duše;
v opal mojih oči prenika noč
in vse bolj živ spomin
na tvoje duše dihe